

Stemmingsbillede fra Åby

Billedet er taget, lige før Korsagervej møder Søren Madsens Gang. Den smalle vej langs de smukke bindingsværkshuse har navn efter en tidligere ejer af »Anneksgården«, der besad gården omkring midten af 1800-tallet. August F. Schmidt skriver, at efter gammel skik var det her på »Anneksgården«, præsten opstaldede sin hest, når han kom fra Århus for at forrette de kirkelige handlinger. Gården blev omkring 1850 udflyttet og i 1905 solgt af Søren Madsens søn, Mads P. Madsen, til en hestehandler, der omdøbte gården til »Bispegården«. Billedet fra 1960erne.

(Foto i Lokalthistorisk samling, Mølleparken).

AABY-AABYHØJ

LOKALHISTORISKE FORENING

KALENDER 2003

Desværre indeholdt Aaby-Aabyhøj Lokalhistoriske Forenings kalender for året 2002 hele to kedelige fejl, den ene endda meget graverende. Motivet til forsidebilledet stammer ikke, som redaktionen fejlagtigt har ment, fra området syd for Silkeborgvej, men hører hjemme i kvarteret ved Bakkeallé-Lindeallé.

Vi beklager den forkerte oplysning og siger tak til de mange interesserede og opmærksomme kalenderkøbere, som har ledt os på rette vej.

Den anden forkerte oplysning findes på bagsiden, hvor der på linie 4 skulle have stået Marie Høyer i stedet for Marie Hermansen.

Og lad os tage endnu en forkert oplysning med til korrektion. I kalenderen for 2001 fortæller bagsiden, at kopien af Aaby-krucifikset er anbragt i kirken så sent som i 1970. Her er tale om en banal trykfejl, idet det rigtige år er 1979.

Vi havde sidste år megen glæde af vort valg til kalenderens emne »Postkort med motiver fra Aaby Sogn«, idet salget til private har været større end nogen sinde. Men desværre måtte vi svinge Gammel Åby, idet der bortset fra et enkelt Åbykort, som vi tidligere har anvendt, slet ingen findes i vort arkiv. Efterlysninger af postkort fra Gammel Åby har uheldigvis heller ikke givet noget resultat.

Men da vor ældste bydel manglede sidste år, vælger vi denne gang i væsentlig grad at lade dette års billeder vise emner, der har haft eller har tilknytning til netop Gammel Åby. Denne del af vort sogn har gennem de sidste ti-tyve år adskillige steder gennemgået en smuk og vellykket fornyelse, der i høj grad er foretaget med respekt for tidligere tider. Ikke mindst derfor vil en serie tilbageblik forhåbentlig kalde på vore køberes interesse.

Hjertelig tak til de mange, som altid viser os velvilje ved at påtage sig ulejligheden med at sælge vor lokalhistoriske kalender:

Slagter Fisker ApS, Aabyhøj Døgnkiosk, Åby Bibliotek, Tobaksafdelingen i Kvickly, Frisør Jens, Danske Bank, Arbejdernes Landsbank og Unibank/Nordea.

Vi er også svært tilfredse med vort samarbejde med Jydsk Centraltrykkeri A/S og vort lokale bibliotek.

Og vi er glade for den støtte, vi hvert år får fra vore trofaste sponsorer: Møbelhandler Gissel, Aabyhøj Boligforening og Aabyhøj Handelsstandsforening. Mange tak!

Gartneriet »Belgrano«, Tousvej 79,

blev grundlagt af husmandssønnen fra Gammel Åby, den senere kommunegartner Søren Laursen, der i 1930 solgte det til Vilhelm Jensen. Han og hans hustru havde i deres yngre dage opholdt sig i Argentina, og de gav virksomheden det fornemme spanske navn »Belgrano«, som betyder god høst. Efter Jensens død fortsatte hans enke gartneriet i nogle år, men i 1957 blev det meste af arealet solgt til boligforeningen »Solgaarden«.

Billedet er taget i 1997 og befinder sig i Aaby-Aabyhøj Lokalhistoriske Arkiv.

Januar 2003

UGE	MANDAG	TIRSDAG	ONSDAG	TORS DAG	FREDAG	LØRDAG	SØNDAG
1			1	2	3	4	5
2	6	7	8	9	10	11	12
3	13	14	15	16	17	18	19
4	20	21	22	23	24	25	26
5	27	28	29	30	31		

1. Nytår
6. Hellig 3 Konger

Lækage i gasledning

Mandag den 4. februar 1963 fandt Åby Kommunale Værker en lækage i gasledningen ud for Gjellerupvej 20 (nu Åbyvej 120) i Åby. Allerede om torsdagen begyndte det at lugte af gas i husene omkring Åby skole, men lækagen kunne ikke spores. Usædvanlig meget vand i de vandsamlere, der sad rundt omkring på gasledningen, viste, at noget var galt, men årsagen kunne ikke findes. Søndag morgen besvimeede arbejdsmand Larsen, Gjellerupvej 18, af gaslugten. Først ved et tilfælde fandt man et slidt gasrør ud for Gjellerupvej 20, men på grund af den hårde frost ville der gå 2 til 3 måneder, før røret kunne repareres. I mellemtiden blev 2-3 ejendomme forsynet med flaskegas. Det er driftsbestyrer H. V. Nielsen, der besigtiger skaden. (Foto i Lokallhistorisk Samling, Mølleparken).

Februar 2003

UGE	MANDAG	TIRSDAG	ONSDAG	TORS DAG	FREDAG	LØRDAG	SØNDAG
5						1	2
6	3	4	5	6	7	8	9
7	10	11	12	13	14	15	16
8	17	18	19	20	21	22	23
9	24	25	26	27	28		

Åen

Gennem århundreder har åen, der danner sydgrænsen for Aaby sogn, spillet en rolle i beboernes dagligliv. Her fiskede man brasener, gedder, ørreder og ål, og så sent som i 1904 berettes det, at fire personer lever af fiskeri. I sin tid var der to landingspladser eller skibsstader, som de kaldtes i udskifningsakterne fra 1821, og langt ind i sidste århundrede landede man siv og rør, som man brugte til sivmætter, rørvæv og sivsko. Men åen har også med mellemrum betydet tragiske drukneulykker, og oversvømmelser har ikke været nogen sjældenhed. En af de seneste bragte Harry Christensens hus under vand i februar 1958. Huset lå ved bådudlejningen nær vejen mod Viby, men eksisterer ikke mere.

(Foto i Aaby-Aabyhøj Lokallhistoriske Arkiv).

Marts 2003

UGE	MANDAG	TIRSDAG	ONSDAG	TORSDAG	FREDAG	LØRDAG	SØNDAG
9						1	2
10	3	4	5	6	7	8	9
11	10	11	12	13	14	15	16
12	17	18	19	20	21	22	23
13	24	25	26	27	28	29	30
14	31						

Aaby Forsamlingshus

blev opført i 1903 ved siden af den daværende Åby Skole. Det var igennem adskillige år sognets samlingssted. Her fejrede man familiefester, og her blev holdt generalforsamlinger, høstfester og baller. Som forsamlingshus ophørte det omkring 1919, men fortsatte som Aaby Afholdshotel.

Fra 1925 har man opbevaret en klage fra værten til politiet over, at man trods det officielle ophør af restaurationsvirksomhed ved Fiskerhuset fortsat serverede kaffe og hvidtøl. Afholdshotellet har forlængst standset sin virksomhed, og huset har efter en modernisering for nogle år siden fungeret som asyl for uledsagede børn fra især Somalia.

(Foto fra 1997 i Aaby-Aabyhøj Lokallistoriske Arkiv).

April 2003

UGE	MANDAG	TIRSDAG	ONSDAG	TORSDAG	FREDAG	LØRDAG	SØNDAG
14		1	2	3	4	5	6
15	7	8	9	10	11	12	13
16	14	15	16	17	18	19	20
17	21	22	23	24	25	26	27
18	28	29	30				

13. Palmesøndag
 16. Dr. Margrethe II
 17. Skærtorsdag
 18. Langfredag
 20. Påskedag
 21. 2. Påskedag

Fiskerhuset

Her har vi bevæget os ind i den tidligere Viby kommune, idet huset lå på åens sydlige bred. Men da det i sin tid spillede en rolle også for Åbyboerne, drister vi os til at tage Fiskerhuset med. Dets historie går helt tilbage til 1789, hvor det blev bygget som bolig for en funktionær på Marselisborg.

Fra slutningen af 1800-årene var Fiskerhuset et yndet udflugtssted, der også blev anløbet af dampbåde. Her var restaurant med søndagskoncerter om sommeren og undertiden dans. Men bilernes fremtrængen kom til at betyde en aftagende trafik på åen og dermed restaurantens endeligt i 1922.

(Billedet stammer antagelig fra omkring 1912 og tilhører Aaby-Aabyhøj Lokalhistoriske Arkiv).

Maj 2003

UGE	MANDAG	TIRSDAG	ONSDAG	TORS DAG	FREDAG	LØRDAG	SØNDAG
18				1	2	3	4
19	5	6	7	8	9	10	11
20	12	13	14	15	16	17	18
21	19	20	21	22	23	24	25
22	26	27	28	29	30	31	

16. Bededag
29. Kristi himmelfart
26. Kronprins Frederik

Vidtskuegård ved Ringvejen

er antagelig flyttet ud fra Gammel Åby i 1779-80, altså før den store udskifning i årene 1821-22. Gården lå placeret længst mod nordvest på grænsen til Hasle og Brabrand. Den brændte i 1910 og blev ved genopførelsen som firlænget gård med hvidkalkede bygninger flyttet længere mod syd og lå cirka 200 meter nord for Silkeborgvej. Fra 1942 og en årrække frem drev Herlov Harmsen gartneri på ejendommens jord, hvis sidste adresse var Åby Ringvej 11. Gården ejedes senest af Århus kommune, og bygningerne blev for nogle år siden revet ned. Billedet viser dem, som de så ud i 1993.

(Foto i Aaby-Aabyhøj Lokallistoriske Arkiv).

Juni 2003

UGE	MANDAG	TIRSDAG	ONSDAG	TORS DAG	FREDAG	LØRDAG	SØNDAG
22							1
23	2	3	4	5	6	7	8
24	9	10	11	12	13	14	15
25	16	17	18	19	20	21	22
26	23	24	25	26	27	28	29
27	30						

5. Grundlovsdag
 7. Prins Joakim
 8. Pinsedag
 9. 2. Pinsedag
 11. Prins Henrik
 15. Valdemarsdag
 24. Skt. Hans dag

*Frantz Scheibye, født i krigsåret 1864,
 var en af mellemkrigsårenes Åby-originaler, der havde virket som smed hos DSB.
 Huset, der bar navnet »Løvhytten«, lå på nuværende Åbyvej nr. 116, dengang Gjellerupvej, men
 det er forlængst revet ned. Ejeren holdt af at samle på ting og sager, og adskillige husdyr
 havde deres hjemsted hos ham. Børnene elskede at besøge Scheibye, og det gjorde mindre, at
 han så stort på renligheden. Der var dem, der påstod, at som årene gik, blev der lavere og lavere til loftet!
 Billedet stammer fra sommeren 1933 og findes i Aaby-Aabyhøj Lokalhistoriske Arkiv.*

Juli 2003

UGE	MANDAG	TIRSDAG	ONSDAG	TORS DAG	FREDAG	LØRDAG	SØNDAG
27		1	2	3	4	5	6
28	7	8	9	10	11	12	13
29	14	15	16	17	18	19	20
30	21	22	23	24	25	26	27
31	28	29	30	31			

Vester Søgård

har i sin tid hørt under Lyngbygård og kan føre sin historie tilbage til i hvert fald 1780.

Hovedbygningen blev opført i 1902 og afløste et gammelt stuehus af egebindingsværk med stråtag, som herefter benyttedes som bolig for en medhjælper.

Ved Vester Søgård opførte Åby kommune i 1934 et vandværk, idet prøveboringer havde vist, at der var rigeligt med vand på stedet.

Men på grund af stigende saltindhold, som gjorde vandet udrikkeligt, måtte man efter nogle år med flere prøveboringer opgive værket på Vester Søgårds marker. Billedet er fra 1962 og viser det statelige stuehus, der som den eneste tilbageværende bygning i dag findes på adressen Sylbækvej 40.

(Foto: Lokalhistorisk Arkiv i Mølleparken).

August 2003

UGE	MANDAG	TIRSDAG	ONSDAG	TORSDAG	FREDAG	LØRDAG	SØNDAG
31					1	2	3
32	4	5	6	7	8	9	10
33	11	12	13	14	15	16	17
34	18	19	20	21	22	23	24
35	25	26	27	28	29	30	31

Aaby Sogns første fattighus lå på Åbyvej

og var i brug som sådant til 1884, men det blev ikke nedrevet før i 1952. Fra 1884 havde Åby og Viby et fælles fattighus, som var i drift til 1935.

Da havde Socialreformen sendt fattighusene på pension og indført bedre former for hjælp til samfundets nødlidende.

Åbys første alderdomshjem blev dog indviet allerede i 1930 i Tømvergårdens gamle stuehus, dengang Gjellerupvej 34. Men søgningen var ikke stor, og stedet blev privat hvilehjem. I efteråret 1939 indviede kommunen på Ingemannsvej de første af en serie aldersrenteboliger, der blev meget populære, og så sent som i 1955 så et egentligt kommunalt plejehjem, Thorsgården, dagens lys.

Her ses alderdomshjemmet ved indvielsen med festdeltagerne foran hovedtrappen.

(Foto: Aaby-Aabyhøj Lokalhitoriske Arkiv).

September 2003

UGE	MANDAG	TIRSDAG	ONSDAG	TORSDAG	FREDAG	LØRDAG	SØNDAG
36	1	2	3	4	5	6	7
37	8	9	10	11	12	13	14
38	15	16	17	18	19	20	21
39	22	23	24	25	26	27	28
40	29	30					

Åbyvej, set mod øst,

som denne del af vejen så ud i 1970. I december 1968 var stykket blevet en del af Åbyvej. Forrest til venstre ses dobbelthuset, der dengang rummede numrene 120 og 118. Siden er huset blevet beboelse for en enkelt familie, hvorefter nr. 118 er udgået. Nr. 116 er forsvundet, mens nr. 114 ligger tilbagetrukket og ikke er synlig på billedet. Længere henne følger nr. 112, en toetages bygning, hvor blikkenslager Benni Jonassen holder til i dag, og huset ved bilen rummede dengang købmand A. Christiansens forretning. I dag holder Legs proteseshop til på adressen. For tre-fire år siden er denne del af Åbyvej forsynet med fartdæmpende foranstaltninger, hvor roserne gløder om sommeren.

(Foto i Aaby-Aabyhøj Lokalhistoriske Arkiv).

Oktober 2003

UGE	MANDAG	TIRSDAG	ONSDAG	TORSDAG	FREDAG	LØRDAG	SØNDAG
40			1	2	3	4	5
41	6	7	8	9	10	11	12
42	13	14	15	16	17	18	19
43	20	21	22	23	24	25	26
44	27	28	29	30	31		

Fra Kærvej,

nu nummer 36, stammer dette billede, der er taget omkring 1930 og viser de to fætre Carl Erik og Vagn Henriksen med et yndet legetøj fra mellemkrigsårene, et trillehjul. Børns fordringer var beskedne dengang! Huset, der er sammenbygget med nummer 34, er let genkendeligt i dag, selv om det har eternittag, vinduerne er fornyede og skorstenen udskiftet med en tv-antenne. Også den imponerende havelåge er væk, og huset er blevet forsynet med carport, noget, som var mindre nødvendigt for godt halvfjerds år siden.

(Foto i Aaby-Aabyhøj Lokalhitoriske Arkiv).

November 2003

UGE	MANDAG	TIRSDAG	ONSDAG	TORSDAG	FREDAG	LØRDAG	SØNDAG
44						1	2
45	3	4	5	6	7	8	9
46	10	11	12	13	14	15	16
47	17	18	19	20	21	22	23
48	24	25	26	27	28	29	30

Allerede fra 1930'erne kunne skolebørnene fra Åby Skole glæde sig over at kunne købe slik i en nærliggende kiosk på vej til eller fra skole, og trods forbud listede en og anden sig måske ud af skolegården i et frikvarter for at forsyne sig. Den sekskantede bygning med stråtag, som ses til højre, kunne minde om en negerkraal og stammede måske fra Silkeborgvej. Her havde den gjort tjeneste som kiosk, indtil Torvet blev anlagt i 1937. I 1960'erne blev den afløst af den langt mindre romantiske kiosk til venstre. Men også den er borte i dag.

(Billederne er fra 1938 og 1964 og opbevares i Aaby-Aabyhøj Lokalhistoriske Arkiv).

December 2003

UGE	MANDAG	TIRSDAG	ONSDAG	TORSDAG	FREDAG	LØRDAG	SØNDAG
49	1	2	3	4	5	6	7
50	8	9	10	11	12	13	14
51	15	16	17	18	19	20	21
52	22	23	24	25	26	27	28
1	29	30	31				

25. Juledag
26. 2. Juledag

Aaby-Aabyhøj Lokalhistoriske Forening

Som det er blevet en tradition, vil vi her kort berette om vore aktiviteter det seneste årstid.

Vort arkiv deltog i den landsomfattende »Arkivernes Dag« lørdag den 10. november, hvor temaet var »Kærlighed«, som Niels Løgager Nielsen definerede nøjere som »Kærlighed til hjemmet«. Arrangementet blev et tilløbsstykke, idet flere end 120 mennesker fandt vej til udstillingen på Åby Bibliotek. Og senere i november gentog Knud Køhler Nielsen sin byvandring fra juni, denne gang dog inden døre og i form af billeder, der dels viste fortiden og dels, som der ser ud i dag på ruten.

Den ordinære generalforsamling tirsdag den 9. april havde samlet omkring 75 deltagere. Her blev Knud Køhler Nielsen valgt som suppleant til bestyrelsen. Efter generalforsamlingen causerede Bent Holten Hansen over emnet »En tilflytters liv i Åbyhøj gennem halvtreds år«.

Lørdag den 4. maj var turen kommet til dem, der stod på ventelisten fra det første Moesgård-besøg. Udover at opleve direktør Jan Skamby Madsen som en fornem guide fik deltagerne også lejlighed til at bese museets samlinger og de to særudstillinger »Afghanistan« og »Agatha Christie og Orienten«. Den årlige byvandring i juni blev ledet af brødrene Viggo og Gunner Nielsen samt Knud Køhler Nielsen. Flere end firs deltagere glædede sig over et skønt vejr og tre kyndige ledere.

Også sensommerudflugten den 24. august var begunstiget af vejret. Undervejs mod Skive fortalte Holger E. Laursen om Aakjær og hans digtning. Niels Høyer berettede om Skive-kirkernes historie, og i den gamle (Vor Frue) gennemgik han kirkens righoldige samling af kalkmalerier. På »Jenle« gæstede de godt 50 deltagere hovedbygningen i mindre hold.

Turen sluttede på Spøttrup Herregårdsmuseum, hvor en oplagt foreviser, Laurits Goul-Nielsen, fik både gammel og ung til at træde middelalderdansen.

Året igennem har arkivlederen haft løbende udstillinger i monterne i Bibliotekets forhal, og gennem hele september har han kunnet glæde biblioteksgæsterne med en fornem præsentation af udvalgte værker af Åbyhøj-kunstneren Henrik Hansen, der i år kunne være blevet hundrede år.

Efter et fint initiativ af Åby Bibliotek præsenterede vi ved en reception lørdag den 21. september bogen om Åby og Åbyhøj. Omkring 250 kikkede indenfor, hvor Svend Erik Damm viste en ny video om vort sogn før og nu. En veloplagt rådmand Torben Brandt Nielsen talte, og Niels Høyer overrakte ham det første eksemplar af bogen.

Endelig fortalte nogle af forfatterne på månedens sidste dag i Bibliotekets foredragssal om deres Åbyhøj-erindringer og om deres arbejde med bogen. Omkring 85 tilhørere mødte op.

Aaby-Aabyhøj Lokalhistoriske Forenings bestyrelse er uændret og ser sålunde ud:

Formand: Niels Høyer, Kr. Koldsvej 68, tlf. 8635 7326
Kasserer: Erik Malthe Christensen, Silkeborgvej 276, tlf. 8675 3306
Sekretær: Holger E. Laursen, Tingvej 6, tlf. 8615 7313
Arkivleder: Niels Løgager Nielsen, Bragesvej 37, tlf. 8615 3688
Arkivassistent: Th. Fischer, Korsagervej 4, tlf. 8625 6069.

Som hidtil er arkivet åbent **hver torsdag mellem klokken 16 og 18**. Herudover er man velkommen til at henvende sig til arkivlederen eller et andet medlem af bestyrelsen.

Vengs Hus

*Huset på billedet er fra 1700-tallet og forlængst forsvundet. Det var i sin tid kendt som Vengs Hus og blev også kaldt »Arresten«.
Ifølge skrædder Hakon Sandberg, som har skænket billedet, mener man, at Veng var cigarruller.*

Han skulle som medhjælp have anvendt arrestanter. Deraf navnet.

*Hvor huset har ligget, er usikkert. Men overleveringen vil vide, at det var placeret på nuværende Åbyvej 91,
hvor Den Integrerede Institution »Hobitten« nu findes. Ejheller vides, hvem den gamle mand på billedet er,
men han har sikkert været husets sidste beboer, engang allerførst i det tyvende århundrede.*

(Foto i Aaby-Aabyhøj Lokalhistoriske Arkiv).